

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antonini Liberalis Transformationum congeries

Antoninus <Liberalis>

Basileae, 1568

VD16 A 2960

Μάρκου Άντωνίνου αύτοράτορ[ος], των είς έαυτόν Βίβλίον β.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70288](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70288)

προνοία δὲ τῶν συνελθόντων πάντα ἐκείθεν ῥεῖ. πρόσθε
 ἐστὶ δὲ τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ τῶν ὄλων κόσμου
 συμφέρον, ἕ μὲν ἔστι. Παντὶ δὲ φύσεως μέρει
 ἀγαθόν. ὃ φέρει ἢ τῶν ὄλων φύσις, καὶ ὁ ἐκείνης
 ὅστις ὠστικόν. σώζουσι δὲ κόσμον ὡς πῶρ αἱ τῶν
 σοιχείων ἔτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτῃν μετα-
 βολαί. ταῦτά σοι ἀρμείτω, ἀεὶ δόγματα ἔσω.
 Τὼ δὲ τῶν βιβλίων δίψαν ῥίψον, ἵνα μὴ γοη-
 γύζων ἀρθραίνης, ἀλλὰ ἴλεως ἀληθῶς, καὶ ἀπὸ
 καρδίας διχάεις ἑ ποῖς θεοῖς.

**ΜΑΡΚΟΥ ἈΝΤΩΝΙ-
 νου αὐτοκράτορος, τῶν εἰς ἑαυ-
 τὸν Βιβλίον Ε.**

ΕΜΝΗΣΟ ἔκ ποθεν ταῦτα
 ἀναβάλη, ἢ ὅπως αἰς πρὸς θε-
 σμίαν λαβὼν πᾶσι τῶν θεῶν οὐ-
 χρά αὐταῖς· δεῖ ἵ ἡδὴ ποτέ αἰ-
 σθὲ ἀδελφίνος κόσμος μέρος εἶ, καὶ τί-
 νος διοικῆτος τὸν κόσμον ἀπὸ ῥῥοια ὑπέστης, ἔστι ὅτι
 ὄρος ἐστὶ σοι πῶρ γεγραμμένος τὸν χρόνον· ὡς εἰ
 εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσει χριστῶ, διχίσει δὲ, καὶ διχίσει,
 καὶ αὐθὶς ἔχῃε δὲ. Πάσης ὄρας φρόνιζε σιβαρῶς
 ὡς ῥωμαῖος καὶ ἀρῆν τὸ αἰχρῶσι μὲν τὸ ἀκριβὲς καὶ
 λ 4 ἀπλάσθ

ἀπλάστου σεμνότητος, καὶ φιλοσοφίας, καὶ
 ἐλευθερίας, καὶ δικαιοσύνης πρὸς πάντας, καὶ
 ἁπλῶς σαυτοῦ ἀπὸ πάντων τῶν ἄλλων φαντα-
 σίων ποιεῖται. ποιεῖται δὲ αὐτὸς ὡς ἐχάστω τῷ εἶ-
 κείστω πρὸς τὴν ἀρετῆς ἀπλημαγυλίω πείσ-
 ται δικαιοσύνης καὶ ἐμπροσθεν ἀρετῆς ἀπὸ τῶν
 αἰσθησίων λόγῳ, καὶ ἡσυχίας, καὶ φιλα-
 νθίας, καὶ δυσσεβείας πρὸς τὰ συμμεμνημέ-
 να. ὅρα πῶς ὀλίγα ἐστὶν ὧν κρατήσας τις,
 δύναται βίον καὶ θεοῦ βίωσιν βίον, καὶ
 γὰρ οἱ θεοὶ πολὺν ἔδεν ἀποιθήσουσι πρὸς τὴν
 ταῦτα φυλάσσοντος. ἔβριζε ἔβριζε αὐτῶν
 ψυχῆ, τῶν δὲ πρὸς σεαυτὸν ἐκέπαι καὶ
 ἔβριζε. οὐ γὰρ ὁ βίος ἐκείστω, ἐστὶ δέ σοι χεῖρον
 δύνουσαι, μὴ αἰδουμένη σεαυτῶν, ἀλλ' ὡς ταῖς
 ἄλλων ψυχῶν πρὸς τὴν οὐρανὸν οὐρανίου.
 Πρὸς πᾶσι σε τὰ ἔξωθεν ἐμπέπνοντα, καὶ ἁ-
 πλῶς παρέχε σεαυτῶ τῶν προσμαρτυρίων ἀγα-
 θόν τι, καὶ παῦσαι ῥεμβόμηναι. ἦδη ἵ καὶ
 τῶν ἐτόραν πρὸς τὴν φυλακίαν. ἀρετῆς
 καὶ ἀρετῆς πρὸς τὴν, οἱ κλημνότες τῶν βίω, ὅ
 μὴ ἔχοντες σκοπὸν, ἐφ' ὃν πᾶσαν ὁρμὴν καὶ
 κατὰ πᾶσιν φαντασίαν ἀποδιδόντες. Παρὰ
 μὴ ἂν ἐφιστάμεν τίς ὡς τῆς ἄλλου ψυχῆ γίνεται,
 ἔραδίως τις ὡφείλη κακοδαμόνων. ἐδὲ ἵ τῶν
 τῆς ἰδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ πρὸς ἀκαλοῦντας,
 ἀνάγκη

αἰάγη καὶ καθαιμονεῖς. Τέτῃν αἰ δὲ με-
μνησθ. τίς ἦ τῆν ὄλφον φύσις, καὶ τίς ἦ ἐμῆ, καὶ
πῶς αὐτῆ πρὸς ἐκείνῳ ἔχουσα, καὶ ὁ ποσὶόν τι
μέγῃ, ὁ ποσὶς τῶ ὄλου δσα. καὶ ὅτι ἐδείξ ὁ κφ-
λύως τὰ ἀκόλουθα τῆ φύσει, ἥς μόρῃ εἶ,
πρῶσφν τε αἰ καὶ λέγειν.

Φίλοσόφως ὁ Θεόφρατος οἷ τῆ συγκρίσει
τῆν ἁμαρτημάτων, ὡς αἷ τις κρινότορος τὰ
ποιαῦτα συγκρίνει φησί. βαρύτερα εἶναι τὰ
κατ' ὑπιδρυμίαν πολυμελοῦμενα τῆν κατὰ //
δρυμόν. ὁ γὰρ δρυμούμενῃ μετὰ τινῃ λύπης
καὶ λελιθῆκε συτολῆς φαίνεται δ'ν λόγον ἀ-
ποσρεφόμενῃ. ὁ δὲ κατ' ὑπιδρυμίαν ἁμαρ-
ταίων, ὑφ' ἡδονῆς ἠπώμενῃ ἀκολαστότορος
πῶς φαίνεται, καὶ δηλύτεῃ οἷ ταῖς ἁμαρ-
ταίς. ὁρῶς δ'ν καὶ φιλοφίασ ἀξίως ἔφη,
μείζονῃ ἐγκλήματῃ ἔχασθ τὸ μετ' ἡδονῆς ἁ-
μαρτανόμενον, ἢ πρὸ τὸ μετὰ λύπης. ὄλφον τε ὁ
μεν προηδικημένῳ μάλλον ἔοικε, καὶ διὰ λύ-
πην ἠναγκασμοῖω δρυμολῆται. ὁ δὲ, αἷ τόδεν
πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὠρμηῖ, φερόμενῃ ἢ εἰ πρῶ-
ξαι πνα κατ' ὑπιδρυμίαν. ὡς ἡδη διωατῶ ὄν-
τῃ ἰζιέναι τῶ βίου, οὕτως ἐκασα ποιεῖν καὶ
δρανοεῖσθ. Τὸ δ' ἰζ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, εἰ μὴ
θεοὶ εἰσὶν, οὐδ' αἷ δεινόν· κακῶ γὰρ σε δ'ν αἷ πε-
ριβάλοιον. ἢ δὲ εἰ π' ἐκ εἰσὶν, ἢ οὐ μέλθ αὐτοῖς
λ ς τῆν

ἢ ἀνθρωπείων· τί μοι ζῶν ἐν κόσμῳ κενῶ θεῶν
 ἢ προνοίας κενῶ. Ἀλλὰ καὶ εἶσι, καὶ μέλει αὐ-
 τοῖς τῆν ἀνθρωπείων. καὶ οἷς μὲν κατ' ἀλλο-
 θείαν κακῶς, ἵνα μὴ παρὰ πῆν ὁ ἀνθρώπος, ἐπ'
 αὐτοῦ τὸ πᾶν ἐδουλοῦτο. τῆν δὲ λοιπῶν ἐπι-
 κύνῃν καὶ ἴδωσιν αὐτὸν περὶ δούλοῦ, ἵνα ἐπὶ πάντων
 ἢ μὴ παρὰ πῆν αὐτῶ. ὁ δὲ χεῖρω μὴ ποιῆται
 ἀνθρώπου, πῶς αὐτὸν βίους ἀνθρώπου χεῖρω
 ποιήσεται; οὔτε ἢ κατ' ἀγνοίαν, ὅτε εἰδὴ μὴ
 μὴ δυναμὴν ἢ προφυλαξασθῆ, ἢ διορθωσασθῆ
 ταῦτα, ἢ τὸ ὄλον φύσις παρῆδεν αὐτῶ. ὅτε αὐτὸν
 λικυῦσιν ἢ μαρτυρῶν ἢ τοῖς πᾶσι ἀδυναμίας, ἢ
 πᾶσι ἀτεχνίαν, ἵνα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ
 ἐπίσης τοῖς ἀγαθοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς κα-
 κῶς πεφυρμένως συμβαίνῃ. Θανάτῳ δὲ καὶ
 καὶ ζῶν, δόξα καὶ ἀδοξία, πόνος καὶ ἡδονή,
 πλοῦτος καὶ πενία, πάντα ταῦτα ἐπίσης
 συμβαίνει ἀνθρώπων τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τοῖς
 κακῶς, οὔτε καλὰ ὄντα, οὔτε αἰσχρὰ, οὔτε
 ἀρ' ἀγαθὰ, οὔτε κακὰ ὄντα. Πῶς πάντα ταῦτα
 χεῖρω ἀναφανίζεται, τοῦ μὲν κόσμου αὐτὰ τὰ
 σώματα, τοῦ ἢ αἰώνια μνησθῆ αὐτῆν, οἷα ὄντα
 τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἡδονῆ δε-
 λιάζοντα, ἢ τοῦ πόνου φοβοῦντα, ἢ τοῦ τύφου
 διαβεβησθῆ, πῶς οὐτελῆ καὶ οὐκ ἀφρονήτα,
 ἢ ἢ πᾶσι, καὶ οὐφθαλμοῖς, καὶ νεκρὰ, νοεράς
 δυνάμεις

διωάμεως, ἐπιλάττει τί ἐστιν ἔτοι ὡς αἱ ἑσπε-
 ραὶ καὶ αἱ φωναὶ, πῶς οὐδέξιαν. Τί ὅστις
 ἢ ἀκρωθῆν, ἢ ὅτι ἐάν τις αὐτὸ μόνον εἶδῃ, καὶ
 ἔσθ' ἄριστος τ' ἐννοίας, διαλύσει τὰ ἐμφανή //
 ταζόμενα αὐτῷ, οὐκ ἐπὶ ἀλόγῳ ἑσπελήφεται
 αὐτὸ εἶναι ἢ φύσεως ὄργον. φύσεως ὃ ὄργον εἶ-
 πος φοβῆται, παιδίον ὅστι. ἔσθ' ἄριστος μὲν τοι οὐ μόνον
 φύσεως ὄργον ὅστι, ἀλλὰ καὶ συμφέρον αὐτῆ.
 γὰρ ἀπῆται θεοῦ ἀνθρώπου, καὶ κ' ἐπὶ αὐτῆ
 μὲν, καὶ ὅταν πῶς ἔχη διακρίσθαι τὸ τοῦ
 ἀνθρώπου ἔσθ' ἄριστος; ἔσθ' ἄριστος ἀθλιώτερον τῶ
 πάντα κύκλω ἐκπεριέρχοντι, ἢ τὰ νόμ
 θεν γὰρ, φησὶν ἐρυνῶντ' ἔσθ' ἄριστος ταῖς ψυ-
 χαῖς τῆν πλοῦσιον ἀπὸ τεκμάρων ζητοῦντ',
 μὴ αἰσθητοῦ δὲ ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνον ἔσθ' ἄ-
 ρον ἐαυτῆ δαίμονι εἶναι, ἢ τῶτον γνησίως θε-
 ραπείῃ. θεραπεία δὲ αὐτῆ καὶ θερῶν πάλιν
 διακρίσθαι, ἢ ἐκείνη ἢ δυσχερῆσεως τ'
 πρὸς τὰ ἐκ θεῶν ἢ ἀνθρώπων γινόμενα. τὰ
 μὲν γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσθαι δι' ἀρετῶν. τὰ ὃ
 ἔσθ' ἀνθρώπων θάλα ἀπὸ συγγνώμης, ἔστι δὲ ὅτι
 ἢ τρόπον πινὰ ἐλεεινὰ, δι' ἀγνοίαν ἀγαθῶν ἢ
 κακῶν οὐκ ἐλάττωσιν ἢ πέρωσιν αὐτῆ τῆς σε-
 εισκύσεως τοῦ ἀγαθῆν τὰ λυθῆ καὶ μέ-
 λαινα. καὶ τριτάτως ἔστι βιώσεσθαι μέ-
 λαι, ἢ πτωχότητις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι
 οὐδὲν

οὐδὲς ἄλλον ἀρβάλλει βίον, ἢ ὄσον ὃν ζῆ· ὅς
 ἄλλον ζῆ ἢ ὃν ἀρβάλλει. εἰς ταῦτ' ἔν κε δῖσα
 ἢ μήκισον τῷ βραχυτάτῳ. δ' γὰρ πῖόν, πῖ-
 σιν ἴσον, εἰ καὶ δ' ἀρμύμνον, οὐκ ἴσον, καὶ δ'
 ἀρβαλλόμνον, ἔτως ἀκραιῶν ἀναφαίνεται
 οὔτε γὰρ ἢ πῖω χιῶς, ἔτε δ' μέλλον ἀρβάλλ-
 λοι αὖ τις. ὃ γὰρ ἔκ ἔχει, πῶς αὖ τις ὄσον αὐτῷ
 ἀφέλοιτο; τῶτων ἔν τῶν δύο δ' εἰ μεμνησθαι εἰς
 μὲν ὅτι πάντα ἔξ αἰδίου ὁμοειδῆ, καὶ ἀνα-
 κυκλούμενα, καὶ οὐδὲν ὄσφ' ἔχει, πότρου αὖ
 ἔκαστον ἔτεσιν, ἢ οὐ ληκροσίς, ἢ οὐ τῶν ἀπέ-
 ρω χρόνῳ τὰ αὐτὰ τις ὄσεται. ἔτρου δέ, ὅτι
 καὶ ὁ πολυχρονιώτα τῶ, καὶ ὁ τάχιστα τεθνή-
 ξομεν τῶ, πῖσον ἀρβάλλει. τὸ γὰρ πῖον ὄσῃ
 μόνον ἔσβρισκεσθαι μέλει, ὅπου γε ἔχει, καὶ
 ὄσον μόνον. καὶ ὁ μὴ ἔχει τις, οὐκ ἀρβάλλει.
 // Ὅτι πάντ' ὑπόληψις, δῆλα μὲν γὰρ τὰ πῖον
 κυνικὸν Μόμιμον λεγόμενα. δῆλον ὅτι καὶ δ' ἄλλο
 σῖμον τῶ λεγομένου, εἰς τις αὐτῶ δ' νόστιμον με-
 χρι τῶ ἀληθοῦς δέχεται. ὕψιζει ἐαυτῷ ἢ τῶ
 ἀνθρώπου ψυχῇ· μαλιστα μὲν, ὅταν αὐτῶ
 σημα, καὶ ὅσον φῦμα τῶ κόσμου ὅσον ἐφ' ἐαυτῷ
 γίνηται. δ' γὰρ δυοχεραίνειν ἑνὶ τῶν γινόμε-
 // νων ἀπόσασις ὄσῃ τῆς φύσεως, ἢς αὖ μέρφ, ἐκεί-
 σε τῶ λοιπῶν φύσεις πῶ δέχονται· ἔπειτα ὅ-
 ὅταν ἀνθρώπων ἑνα ἀρραφῆ, ἢ καὶ ὄσῃ τῶ
 φέρεται,

φδῆται, ὡς βλαψα· οἰαί εἰσι αἱ τῶν ὀργι-
 ζομένων. τρίτον ὑβρίζει αὐτῶ, ὅταν ἡσάται
 ἡδονῆς, ἢ πόνου. τέταρτον, ὅταν ἔσσοκρίνη-
 ται, καὶ ὑπὸ πλάσως, καὶ ἀναλήθως πῖριπ,
 ἢ λέγη. πέμπτον, ὅταν πρᾶξιν τινα ἐαυτῆ καὶ
 ὀργῶν, ἐπ' ἑδῆνα σκοπὸν ἀφίη, ἀλλὰ εἰκῆ καὶ
 ἀπᾶκαλοδῆτως ὀπῆν ἀεργῆ. δεῖον καὶ τὰ
 μικρότατα, καὶ πῶ ὑπὸ τὸ τέλος ἀναφορὰν
 γίνεσθαι. τέλος δὲ λογικῶν ζώων τὸ ἔπεσθαι
 τῶ τ' πόλεως καὶ πολιτείας τ' πρεσβυτάτης
 λόγῳ καὶ δεσμῶ.

Τοῦ ἀνθρώπινου βίου, ὁ μὲν χρόνῳ, σῆγ-
 μῆ· ἢ δὲ ἰσία, ῥέουσα· ἢ δὲ αἰσθησις, ἀμυσρά·
 ἢ δὲ ὄλου τῆ σωματῶ σύγκρισις, ἐύσηπῆ·
 ἢ δὲ ψυχῆ, ῥεμβός· ἢ δὲ τύχη, δυστέκμαρτος.
 ἢ δὲ φήμη, ἀκείτον. σωελόν π δὲ εἰπεῖν, πάν-
 τα, τὰ μὲν τῆ σωματῶ, ποταμός· τὰ δὲ
 τῆς ψυχῆς, ὄνειρῶ καὶ τύφῶ. ὁ δὲ βίῳ,
 πόλεμῶ, ὁ ξείνου ἰδιδομῆα. ἢ ὑστεροφημῆα
 δὲ, λήθη. τί δὲν τὸ πᾶπέμψαι διωάμνον; οὐ
 καὶ μόνον φιλοσοφία. ἔσσο δὲ τῶ τηρεῖν δὲν
 ἄδον δαίμονα αἰύ· εἰσιν, καὶ ἀσινῆ, ἡδονῶ καὶ
 πόνων κρείσσονα, μηδὲν εἰκῆ ποιοῦντα, μηδ' ἐδῆ-
 ψδυσμῆως καὶ μετ' ἔσσοκείσεως· ἀναιδέη τῆ
 ἄλλω ποίησά π, ἢ μὴ ποίησαι. ἔτι δὲ τὰ συμ-
 βαίνοντα ὁ ἀφνεμόμηνα δεχόμενον, ὡς ἐκείδεν
 ποδῶν

173 ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ποθεν ὀρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ἦλθεν. καὶ πᾶσι τὸ
θαύνατον ἴλεω τῆ γνώμῃ πειρᾶσθαι, ὡς οὐδὲν
ἄλλο ἢ λύσιν τῆν σοιχείων, ἵς ὧν ἕκαστον ζῶον
συγκρίνεται. εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς σοιχείοις μηδὲν
δεινὸν αὐτοῖς ἕκαστον διηνεφέσ εἰς ἑτόρον μετα-
βαλῆναι, ἀλλὰ τί ὑπίδηται τις πλὴν τῆν μετα-
βολῆν ἢ διάλυσιν; καὶ φύσιν γὰρ οὐδὲν ἄ-
κακὸν καὶ φύσιν.

Τὰ αὐτοκρινώματα

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙ-
νου αὐτοκράτορος, τῶν εἰς ἑαυ-
τὸν Βιβλίων γ.

Ἰσχυρὸν μόνον δεῖ λογί-
σθαι, ὅτι καὶ ἐκείνῳ ἡμέραν
παναλίσκεται ὁ βίος, ὅτι
ῥῆμα ἔλαττος αὐτῷ καταλέ-
πεται. ἀλλὰ καὶ κενὸν λογί-
σθαι, ὅτι ἐν αὐτῷ πλέον βίος τις, ἐκείνῳ γὰρ ἀδύνατον
ἰσαρκεῖσθαι ὁμοίᾳ αὐτοῦ ἢ διάνοια πρὸς τῆν σπου-
δαὶν τῆν πραγματικῆν, καὶ τῆν θεωρίας τῆν σπου-
δαὶν τῆν θεωρητικῆν τῆν πειρατικῆν τῆν πειρατικῆν
τῆν πειρατικῆν τῆν πειρατικῆν τῆν πειρατικῆν τῆν πειρατικῆν